

Autorita sudcu a vzájomný rešpekt – odpoveď na aktuálne výzvy

Vážený pán prezident Sterk,

Vážený pán minister spravodlivosti,

Vážený pán profesor Pech,

Vážené dámy a páni,

dovoľte mi v úvode môjho vystúpenia privítať Vás ešte raz v mene Súdnej rady Slovenskej republiky na Slovensku. Verím, že spoločným úsilím dnes vyšleme jasný a silný odkaz novým európskym inštitúciám o tom, ako ENCJ vidí budúcnosť právneho štátu a spravodlivosti v Európe.

Tohtoročné Valné zhromaždenie ENCJ je výnimočné nielen tým, že sa po prvý raz koná na Slovensku, ale aj tým, že sa koná v čase viacerých výročí významných nielen pre Európu ale aj pre nás na Slovensku. Pred 70 rokmi bola založená Rada Európy. Už 40 rokov si obyvatelia členských krajín Európskej únie volia svojich zástupcov do Európskeho parlamentu. Pred 30 rokmi Nežná revolúcia otvorila cestu demokracie a formovania právneho štátu v krajinách východnej Európy. Začal sa proces integrácie a začleňovania do medzinárodných štruktúr. Európa začala „dýchať oboma stranami pľúc“. Uplynulý mesiac sme si na Slovensku pripomenuli 15. výročie nášho vstupu do Európskej únie.

Súčasnosť však neprináša len významné výročia, ale aj výzvy, ktorým musíme čeliť: BREXIT, utečenecká a migračná kríza, šírenie nepravdivých a zavádzajúcich správ (*fake news*) a, žiaľ, aj oslabovanie právneho štátu a dôvery v súdnictvo. To všetko sú skúšky odolnosti našich spoločných európskych hodnôt.

Generálny tajomník Rady Európy v tohtoročnej správe¹ adresovanej ministrom zhromaždeným v Helsinkách upozornil na skutočnosť, že niektorí politickí lídri akoby nevníмали neporušiteľnosť deľby moci. Vo svojej správe uviedol: „*Podkopávanie nezávislosti súdnictva výkonnou mocou, pokusy výmeny sudcov a snahy prispôsobiť si inštitúcie na nekalé*

---

¹ Ready for future challenges - Reinforcing the Council of Europe - Report by the Secretary General for the Ministerial Session in Helsinki, 16-17 May 2019, p. 15.
(https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=090000168093af03).

účely sú nebezpečným trendom. Toto sú jasné hrozby pre demokratickú spoločnosť a bezpečnosť a je nevyhnutné im čeliť.“

Hodnota právneho štátu je súčasťou našej európskej identity. Európsky kontinent je kolískou demokracie, právneho štátu a základných práv a slobôd. Zmluvy definujú Európsku úniu ako priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (čl. 3 ZEÚ) založenej na súbore hodnôt, medzi ktoré patrí právny štát (čl. 2 ZEÚ). Predpokladom členstva v Európskej únii je rešpektovanie právneho štátu (čl. 49 ZEÚ). Právny štát je jedným z pilierov Rady Európy.²

Spravodlivosť je predpokladom pokoja a prosperity a základným právom každého. Bez právneho štátu však nemožno garantovať spravodlivosť. Jedným z pilierov právneho štátu sú totiž nezávislé a nestranné súdy, úlohou ktorých je zabezpečiť, aby spravodlivosť bola realitou, nie len želaním. Bez nezávislých a nestranných súdov ťažko zabezpečíme pokoj a prosperitu v Európe, ktoré si zaiste všetci prajeme.

Parížskou deklaráciou³ v roku 2017 (*On resilient justice*) sme deklarovali potrebu odolných justičných systémov, ktoré budú schopné odolať vonkajším tlakom a zároveň budú spôsobilé prispôbiť sa meniacim potrebám spoločnosti. Lisabonskou deklaráciou⁴ v roku 2018 (*On leading positive change*) sme vyzvali k iniciatíve prevziať aktívnu rolu pri presadzovaní pozitívnych zmien v súdnictve. Výstupom valného zhromaždenia v Bratislave, so zreteľom na aktuálne výzvy, by mal byť apel všetkým zainteresovaným k budovaniu autority sudcu a vzájomného rešpektu v záujme posilnenia právneho štátu a dôvery verejnosti.

Súdna moc bude len tak silná, ako silní budú jej aktéri. Naša sila však nespočíva v zbraniach, ale v autorite. Autorita sudcu, postavená na odbornosti a integrite, je jeho najsilnejšou zbraňou. Sudca s autoritou si získava dôveru verejnosti a tým aj rešpekt zo stany politikov. Našou úlohou je dôslednou implementáciou štandardov ENCJ napomáhať tomu, aby sme mali takýchto sudcov.

Európska únia stavia politiku spravodlivosti na vzájomnej dôvere. Kľúčovou podmienkou nastolenia vzájomnej dôvery je podľa Európskej komisie nezávislosť, kvalita

---

² Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Nový rámec EÚ na posilnenie právneho štátu. COM(2014)158 final, bod 1.

³ Pozri https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Paris/encj_paris_declaration_adopted_ga.pdf

⁴ Pozri <https://pgwrk-websitemedia.s3.eu-west-1.amazonaws.com/production/pwk-web-encj2017-p/GA%2018/ENCJ%20Lisbon%20Declaration%20final%201%20June%20-%20adopted%20GA.pdf>

a účinnosť justičných systémov a dodržiavanie zásad právneho štátu.⁵ Dobre fungujúci právny štát posilňuje vzájomnú dôveru. My, v ENCJ, sa k tomuto hlásime.⁶ Avšak na začiatku budovania vzájomnej dôvery je vzájomný rešpekt medzi zložkami štátnej moci, keď vládna moc rešpektuje postavenie súdnej moci a súdna moc rešpektuje úlohu vládnej moci, ktorá formuje justičnú politiku a ktorá sa za svoje rozhodnutia zodpovedá občanom.

Lídri Európskej únie sa pred niekoľkými týždňami na neformálnom samite v Sibiu zaviazali chrániť právny štát.⁷ Spôsob, ako torobiť, vidí Európska komisia v tom, že spoločným úsilím vybudujeme „kultúru právneho štátu“.⁸ ENCJ vo svojom Strategickom pláne na roky 2018-2021 deklarovalo podporu rodiacej sa európskej justičnej kultúre (*European Judicial Culture*).⁹ Každá kultúra má svojich tvorcov. Našou úlohou je preto využiť na maximum potenciál ENCJ pri formovaní tej našej, justičnej.

Dámy a páni,

aktuálnym výzvam musíme čeliť spoločne a s odhodlaním. Budovanie autority sudcu, založenej na jeho odbornosti a integrite, a vzájomného rešpektu sú vhodnou odpoveďou na tieto výzvy. Vytváranie kultúry právneho štátu sa nás týka. Buďme aktívni pri jej formovaní.

Želám Vám pokojný a úspešný priebeh rokovania.

Ďakujem za pozornosť.

---

⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov: Program EÚ v oblasti spravodlivosti na rok 2020 – posilnenie dôvery, mobility a rastu v Únii. COM(2014) 144 final, bod 3.

⁶ ENCJ Strategic plan 2018-2021, bod 3.

(https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Paris/encj_4_year_plan_2018_2021_adopted_ga_2017.pdf).

⁷ Pozri Vyhlásenie Európskej rady zo Sibiu z 9.5.2019. Tlačová správa 335/19.

(<https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2019/05/09/the-sibiu-declaration/>).

⁸ Pozri Európa v máji 2019: Príprava na vytvorenie jednotnejšej, silnejšej a demokratickejšej Únie v čoraz neistejšom svete. Príspevok Európskej komisie na neformálne stretnutie lídrov EÚ27 v Sibiu (Rumunsko) 9. mája 2019, s. 33. (https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/comm_sibiu_06-05_sk.pdf).

⁹ Pozri cit. dokument v pozn. 6.